ԼԵՆԻՆ ՓԱՃԱ

ՊԵՏՀՐԱՏ

891.99
Ք-37

1937

Ca 38-Ч / 2924
891.99 / Բ-37
19 NOV 2011

ԼԵՆԻՆ ՓԱՇԱ

ՆԱՂԸԼ

ասաց

ԳԱԲՈ ԲԱՐՅՈՒՄՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1937

01.03.2013

23870

ՀՍՍՌ-Арм ССР

59265·66

1

Էն վէմ է, վուր ժողովուրթին կը պահի.
Էն վէմ է, վուր ըռըշպա̈րաց քա̈մա̈գ է.
Էն վէմ է, վուր փա̈հլաքարերաց խա̈մխար է.—
Էնիկ մեկ փաշե մ' է, անուն ուր Լա̈նին:

2

Մա̈սա̈ր ըմ կեր, անուն ուր մա̈լչուրիկ.
Լա̈նին ա̈նուանց դինըրաչին է:
Վով ա̈նուանց խեա է, զուր մալ կեռ կ'ենի խըտ ուրիշաց:
Մա̈լչուրիկ, դա̈ւմ՝ ըզմալ ենա ժողովրտի խա̈մխար

3

Հա̈խշըրի մալ, գա̈վլա̈թ, դա̈ ըըմմեն մոտ զա̈նգինաց.
Կա̈յք, ըըկարողութեն, դա̈ ըըմմեն մոտ զա̈նգինաց.
Վուսկի, ըըմուլք, դա̈ ըըմմեն մոտ զա̈նգինաց.
Ձա̈գիրն է, ըզուր երկու տա̈րտա̈կ ծեռնիր...

Զօ̈նգին կ'ուտի յեղ ը մեղր, նանի ըզուք ոզեն.
Հօ̈խկատ չուռնի ուրան զըգօ̈րեխաց, չուլթան.
Զօ̈նգին տըփի նոքրու կլխուն, անել տա ըզուր պօ̈ն,
Հօ̈խկատ չօ̈րչրվի, չալըշի, չօ̈ր տօ̈ս կօ̈ ուր ջան:

Զօ̈նգինաց ը սուլթանաց խասկ մեկ ի.
Ամմա դ'արի վուր , օ̈նուն‌ք քիչ ին, հօ̈խկատ շօ̈տ ի.
Թիչ զըշատ կը տանջա, զանու նօ̈ֆ կ'ուտի.
Սիլահ ը կուվաթ օ̈նու ծեռին ի:

4

Տօ̈նակ վօսկոաց խասեր ի չխո...
Լօ̈նին փաշեն հօ̈խկաի մ' ալե մ' եր.
Ենիկ թաավ ըզուր սուլթան ը հօ̈քմաթի հիրես.
—Յես ար կավիմ, ասից, տ'ազատիմ զհօ̈խկատ...

5

Հուքմօ̈թ եր, քօ̈շից ուր զուրք ը զուրօ̈պխո.
Զօ̈նգիյքաիր ալին ուրանց խօ̈ր ը խօ̈զնեն.
Բօ̈գիր, օ̈զանիր չխո խասին քօ̈մօ̈զ:
Աստուն‌ք օ̈մեն քշին, յերիշ երին դըխ Լօ̈նին փաշեն:

6

Լօ̈նին փաշեն եր, կանչից ըզուր հօ̈խկատ-
ֆուզօ̈րաքաիր.
Կանչից քօ̈սըր, պօ̈նվօ̈ր, խեխճ խըմօ̈թքօ̈րքիր.
Հինչքան կին օ̈ապխսին, թօ̈փին Լօ̈նին փաշին
քօ̈մօ̈զ,
Փօ̈տ ը փօ̈տօ̈տ, չօ̈ք ը զօ̈զնօ̈զ աատծ զօ̈րանց
սիլօ̈հ:

7

Ըսխտին Լօ̈նին փաշեն խեծօ̈վ ուր ձին, քըշից.
Ըստալին փօ̈շեն խեծօ̈վ ուր ձին, քշից.
Կլիմ փաշեն խեծօ̈վ ուր ձին, քըշից.
Սերգո փաշեն խեծօ̈վ ուր ձին, քըշից.
Կիրով փաշեն խեծօ̈վ ուր ձին, քըշից.
Կալինին փաշեն խեծօ̈վ ուր ձին, քըշից.
Շահումյան փաշեն խեծօ̈վ ուր ձին, քըշից.
Միկոյան փաշեն խեծօ̈վ ուր ձին, քըշից.
Ղուկօ̈ս փաշեն խեծօ̈վ ուր ձին, քըշից.
Թօ̈մկլից լե զո̈ւ երին ֆօ̈ղիրաց ոըզուն:

8

Հօ̈քմաթ եր, խըտ զօ̈նգինաց տաան, եկան ուրանց
զուրք.

Խօ̈մխարքիր տաան, եկան ուրանց զուրք.
Ջխո Ինգլիզ տաավ, եկավ ուրան զուրք.
Ֆռանգըզ տաավ, եկավ ուրան զուրք.
Ամրքյան տաավ, եկավ ուրան զուրք.
Ճայփուն տաավ, եկավ ուրան զուրք.
Ջին-Մօ̈չին տաավ, եկավ ուրան զուրք.
Մըըր-Հիսար տաան, եկան ուրանց զուրք.
Ռոման-Տաճիկ տաավ, եկավ ուրան զուրք.
Աջամ-Պարսիկ տաավ, եկավ ուրան զուրք.
Հօ̈րօ̈շ-Ալման տաան, եկան ուրանց զուրք:
Աստուն‌ք զըմեն տը ծեծկվին խըտ Լօ̈նին փաշին:

9

Զօ̈նգինայ ղուրքի մե ղըամ եր՝ փարով վօ̈րցկան.
Զօ̈նգինայ ղուրքի մե ղըամ եր՝ շուխ պօ̈խված.
Զօ̈նգինայ ղուրքի մե ղըամ եր՝ վօ̈խկուտ-ջօ̈նպախ.
Մե ղըամ լե ուտար, օ̈նծանութ մարթեր:

Են վուր փարով եր եկի, ըղուր կլօ̈խ կը պօ̈խեր.
Են վուր շուխ պախված եր, ըղուր կլօ̈խ կը ծօ̈ծկեր.
Են վուր վօ̈խկուտ-ջօ̈նպախ եր, կը վախեր, կը
փախեր,
Մացեր ին ուտար մարթեր, վուր ուրանց վեջ չեր:

10

Են վուր Լօ̈նին փաշի մարթեր ին, մեկ սիրտ, մեկ
խօ̈քի.
Զըմմեն ել գրկված պօ̈նվորքտեր ին հօ̈խկատ.
Զըմմեն ել գրկված ըռշպօ̈րքիր ին հօ̈խկատ.
Զըմմեն ել գրկված օ̈նկուռծ, խեխճ, հախկօ̈տ,
Հախշըրի գուրկ, սիրտը վօ̈ռված մարթեր...

11

Զուրք ը ըռհաթ զօ̈րկլին-զօ̈րկվան խըտ իրար.
Ծեծին-ծեծկվան խըտ իրար.
—Ե՛յ, վրեժի կօ̈խ ի, կանչից Լօ̈նին փաշեն.
Զօ̈րկե՛ք, ծե դուշման փուչ երեք.
Կովեք, ծե ազատութեն ծեռք պերեք:

—Ե՛յ, կանչից թաքօ̈վուր-սուլթան ուր զորաց.
Զօ̈րկե՛ք, եստ չփլախ-չփլուխ նախիրաց.

Վոն շատ կոտրի, օ̈նու կը տամ ըլխաչ ը մինդալ.
Թօ̈ղցածնիրաց եստ խօ̈ժան կ՚ուզա իլել՝
Զիմ թուր ը թօ̈ջ, զիմ թօ̈քօ̈վորութեն...

Զօ̈րկլին, ծեծկվան լուսուն չօ̈ր ի եվար.
Զորաց մեչ ինչքօ̈ն կին պօ̈նվուրքիր,
Զորաց մեչ ինչքօ̈ն կին ըռըշպօ̈րքիր,
Ասին.—Մենք վրե՞ զօ̈նինք մեր փօ̈ղիր օ̈խպըրտանց.
Պուլուր փօ̈խին, օ̈նցին դըլխ Լօ̈նին փաշեն:

12

Զօ̈րկլին, ծեծկվան լուսուն չուր ի եվար.
Զօ̈նունք ուռնին ըլթուփ ը զօ̈մբօ̈րա,
Ատունք՝ քօ̈նի մ՚ փշտով ը զօ̈րաբինա.
Զօ̈նունք ուռնին մուխին, մօ̈տուին հրացան,
Ատունք՝ պօ̈խ ը յեղան, գօ̈գօ̈նագ.
Զօ̈նունք՝ ըլպուլըմխա, չօ̈րխ ի փօ̈լօ̈ք,
Ատունք՝ վօ̈րուց, չօ̈քըջ, փոցխ ը կերանթի...

Ե՛յ,—կանչից Լօ̈նին փաշեն,
Խեծավ ուր ձին, քըշից հօ̈ռեչ.
Մինչեվ յե՞փ, օ̈սավ, ըզմե օ̈րուն ծըծիք.
Մինչեվ յե՞փ, օ̈սավ, եստ հօ̈խշար զավթիք.
Մինչեվ յե՞փ, օ̈սավ, մե իրօ̈վունք իլիք,
Մինչեվ յե՞փ, օ̈սավ, հօ̈խշար տիրապետիք...

Ասավ, քըշեց հօ̈ռեչ՝ ըզուր կօ̈րմիր բօ̈յրաղ պռնած.
Անու ետվեն պօ̈նվուր կնօ̈ց խօ̈ղօ̈ր-խօ̈ղօ̈ր.
Անու ետվեն ըռշպօ̈ր կնօ̈ց խօ̈ղօ̈ր-խօ̈ղօ̈ր.

Անու ետվեն սա̈նիյաթքա̈ր կնա̈ց խա̈զա̈ր-խա̈զա̈ր.
Անու ետվեն ա̈նտուն, քա̈ղցած խա̈զա̈ր-խա̈զա̈ր.
Անու ետվեն ա̈նկուած, յեսիր խա̈զա̈ր-խա̈զա̈ր.
Անու ետվեն ա̈նխուղ-ա̈նճուր խա̈զա̈ր-խա̈զա̈ր...

Գունին գա̈շխար, գըսար, գըքա̈ր գըմմեն գեխեն.
Գունին ծա̈րիր, քա̈ր, գըկապան գըմմեն գեխեն.
Գունին գետիր, մերի, չընգըլ գըմմեն գեխեն.
Գունին տա̈շտիր, զա̈ռտ ը պա̈խիզ գըմմեն գեխեն.
Գունին ա̈րուտ, չա̈յիր-չիմա̈ն գըմմեն գեխեն.
Գունին գըծով, հա̈խպուր, ուման գըմմեն գեխեն...

Ձա̈րկին, զա̈րկվան, դուման էլավ, հա̈խշար պունից.
Ձա̈րկին, զարկվան, լեշը փավավ, տա̈պակ-տա̈պակ.
Ըսպանվողաց ա̈րուն էլավ, կապից գըգետ,
Ես ա̈րնագետ քա̈ր կլտորեր գըմանաքա̈շ...
Ձա̈րկին, զա̈րկվան՝ մե կողմ հա̈քմա̈թ, մե կողմ լույա̈թ.
Ձա̈նունք ունին գըթափ ը գա̈լլա, գըղումբա̈րա̈.
Ատունք՝ քանի մ՚ փշտով թվա̈նք, զա̈րա̈րինա̈.
Ձա̈նունք ունին մուխն, մա̈ռտին, խըշտ—հրացան,
Ատունք՝ պա̈խ ը, փոցխ ը յեղան, շիշ, կերա̈նթի.
Ձա̈նունք ունին գըպուլըմիտ, չա̈րխ ի ֆա̈լա̈ք,
Ատունք՝ ճպուտ, քա̈ր ը կոխթ, կացին, ուրաք...

Ձա̈րկին, զարկվան չուրի կեսոր, արեվ թեքվից,
Էն հա̈քմա̈թի զորաց մեչեն հինչքան կին,
Էն վուր փա̈րով էր էկի, ըզուր կլա̈խ կը պախեր.
Էն վուր շուխ պա̈խված էր, ըզուր կլա̈խ կը ծածկեր.

Էն վուր վա̈խկուտ-ջա̈նպախ էր, վախեր, կը փախեր։
Մացեր ին օտար մարթեր, վուր ուրանց վեջ չեր։

13

Կեսոր թեքվից, Լա̈նին փաշի զուրքը նեղվից...
Ի՞նչ ար ա̈ներ փետ գըփա̈տա̈տ գըթոփու տեմ.
Ի՞նչ ար ա̈ներ կացին, մանգաղ, թվանքի տեմ...
Լա̈նին փաշեն խա̈րա̈ր երեց քա̈մագ ուղեց.
Լա̈նին փա̈շեն հա̈վար էցկից, խա̈մխա̈ր ուղեց.
Խա̈մխա̈ր, քա̈մագ թա̈փան, էկան չորս գեխերաց.
Էկան, խա̈սան սեվ պա̈նվորքիր խա̈զա̈ր-խա̈զար.
Անունց ետվեն ըըշպա̈րքիր խա̈զա̈ր-խա̈զա̈ր.
Անունց ետվեն սա̈նիյաթքա̈րնիր խա̈զա̈ր-խա̈զա̈ր.
Անունց ետվեն լութ-քա̈ղցածնիր խա̈զա̈ր-խա̈զա̈ր.
Անունց ետվեն ա̈նխուղ-ա̈նճուր խա̈զա̈ր-խա̈զա̈ր...

Քա̈մագ էկավ, Լա̈նին փաշի կուղմ զորացավ.
Հա̈քմաթաց կուղմ թուլցավ, խուքնավ...

14

Ձա̈րկին, զա̈րկվան դուման էլավ հա̈խշար պունից.
Ձա̈րկին, զա̈րկվան լեշը փավավ տա̈պակ-տա̈պակ.
Ըսպանվողաց արուն էլավ, կապեց գըգետ,
Ես ա̈րնագետ քա̈ր կլտորեր գըմանաքա̈շ...

Ձա̈րկին, զա̈րկվան, Լա̈նին փաշի զուրքը զոլից.
Ձու քա̈շիցին, աչքը խփուկ հառեջ վա̈զին.
Էլ չիրիշկին թոփ ը թվանք գըպուլըմիտ.

Դոշով պա̈յցին ուրանց ճա̈մփան մըչ են զորաց.
Վուտքի տակ լա̈շ տա̈պակ-տա̈պակ կոխին, ա̈նցան.
Յաթ խատ զարնվեր, ընգներ, մեկը անցներ հա̈ուեչ.
Ջա̈մդա̈ք թա̈փեր քա̈նց փա̈յլըզու խուխ-խա̈զա̈լ...

Լա̈նին փաշեն կ'երթեր հա̈ուեչ՝ պռնած բայրաղ.
—Հա̈յ-հա̈յ, տղաք, հա̈'ուեչ անցեք, որը մերն ի...
Հա̈ուեչ ա̈նցավ քա̈ղցածնիրաց ոդուն մեկեն.
Հա̈քմաթաց զուրք խա̈ռվավ հիրուր, փախավ ցրիվ...
Լա̈նին փաշի զուրքը թափավ քա̈նց զըմուրիխ.
Քա̈նց բհարու սել ը սելավ գետ վա̈րա̈րած.
Քա̈նց գա̈լա̈նի վա̈րա̈ր կարկուտ... զի՞նչ պա̈տուխաս.
Քա̈նց գըծովու փաթունի պես ա̈ռդ ը ա̈սման,
Քա̈նց սա̈մ յելլի... երկինք, կետինք իրուր խա̈ռնվան...

Մեկ զիյա̈մաթ փաթավ զա̈խշար դպավ իրուր.
Լա̈նին փաշեն յերեշ երաց, առավ զըմմեն.
Առավ ա̈նուենց թոփ ը թվանք, ջա̈բախանեն.
Առավ ա̈նուենց մոխին-մա̈ռտին զըղումբարեն.
Առավ ա̈նուենց զըպուլըմխտ, չարխ ի ֆա̈լա̈ք.
Տվից, ցրվից, քանդից, փոից մեկ հա̈խշըրքով...

15

Հա̈քմաթաց զուրք վուր մեկն ընգավ, վուր մեկ
փա̈խավ.
Մըչ հա̈խշըրին կորա̈ն, կա̈ցին, թողեր կորավ։
Հա̈քմաթբաշի, ենա լուսա̈ց ճոչ սուլթանին,
Ձըռ դա̈նդա̈լոշ ը պա̈ց պերան ենա ծա̈րին,
Սաղ-սալամաթ պռնին քա̈շին մոտ Լա̈նինուն։

Լա̈նին ասավ.—Զիյան-սա̈րաղ, ես ի՞նչ երիր.
Քա̈ ի՞նչ պա̈ն ի կառավարել մըչ հա̈խշըրին։
Ենա ծա̈ր, թե.—Յես քա̈ վոտաց մեռնիմ, Լա̈նին.
Մի սպանիր, հեյրան իմ քե, ձի խնայիր.
Կտոր ըմ խող տու ցանիմ զավուն, ընեմ բոստանչի.
Քա̈ սա̈զաղին, խետ իմ խիղնանց, ապրինք մինչի...
—Յես չըմ խափվլի, եսա շողոմ խոսքերտ իթա̈րդ.
Ասեց Լա̈նին, քաշեց զըսուր կլա̈խն իղա̈րկ...
Կլոխն իղա̈րկ, ջա̈մդա̈ք թալից ենա քա̈լխան.
Փողաննիրաց շներն եկան ինչղա̈դա̈ր կեն,
Քա̈շին, ենու լա̈շը երին ծվեն-ծվեն...
Ենու կլա̈խ զա̈րկին երկեն մեկ ըստոխմ ծեր,
Առան ուրանց ծեռ, քա̈նց բա̈յրաղ պարզեցին վեր.
Հա̈խշար—ա̈լա̈մ պտըտցուցին, չա̈րի նեխավ,
Նտեվ քցին մըչ քա̈լլուղին...

16

Սա̈տկավ զըմշել, վոր նստեր եր հա̈խշըրի վըլին.
Քա̈նի-քա̈նի ա̈րուսքտեր եր երի ենի,
Քա̈նի-քա̈նի ուջախներ եր մարե ենի,
Քա̈նի-քա̈նի ճժուկներ եր թողե խեխճ-վուրփ,
Քա̈նի-քա̈նի մերեր-քա̈րեր սեվիր խա̈քած,
Քա̈նի ջա̈հել-ջիվան կնքտիր վորփեվա̈րի,
Քա̈նի-քա̈նի կը մխկըտին մըչ զնդա̈նաց,
Քա̈նի կռիվ զըշա̈մաթա սարքեց ենի,
Կ'ուզեր զախշար-ա̈լա̈մ զա̈վթի, իրմով ենի...

7

Լճնին փաշեն մճլշուրիկի տրից պճկուն.
Երկրի կարք վերուց, երից կլոխն ի վեր:
Ե՛ն ճռճչվա զճնգիններաց Երից կատու,
Ըլից ամեն ինչ ծեռներաց, Թողից ճնտուն:
Են ճռճչվա քճռըններաց երից փաշա.—
Զըմմեն մեկ-մեկ տճտճվուր ին մըչ դիվանին:—
Են ճռճչվա բեգիր, ճղեք, շինից յեսիր.
Զըմմեն պռնից, կռծից, եսկից, քշից ներսիր:
Են ճռճչվա նոքճր, չոբան, գըխզմճթքճր,
Զըմմեն տարավ, ավից հուսըմ, տրից սճրքճր:
Երկիր զըմմեն կլճխ եսու պճնվուրքերաց.
Երկիր զըմմեն կլճխ եսու ըոըշպճրաց,
Երկիր զըմմեն կլճխ եսու խեխճ նոքճրաց:
Ով վուր խեխճ եր, նճչար, քճղցած, տարավ հճռեչ,
Ով զճնգլին եր, ճղա ու բճգ, ափեց կլխին,
Բշեց, կնաց մամու խոլթուխ, անտճրց մռավ,
Յան թե քճղցած, ծճրավ, զվռեց, վեռչը խճտավ:

Երկիր հիտակեց Լճնին փաշեն,
Թողից զըմմեն ուրճն մարթեր.
Հճշխատավուր առից ուր թեվի տակ...

ՀՍՍՌ-Арм ССР
им. А. Мясникяна
Ա. Մյասնիկյանի անվան

Գլխ. խմբագիր՝ Սիրաս
Տեխ. խմբագիր՝ Ս. Ալեքսանյան
Սրբագրիչ՝ Ս. Շահբազյան
Շապկի նկարը՝ Բ. Մեսրոպյանի

Գլավլիտի լիազոր Ն - 9296 Պատվեր 1216. Հրատ. 4330. Տիրաժ 6000

Երևան, Պետհրատի տպարան, Լենինի փող. № 65

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0348105

ԳԻՆԸ 25 Կ.

5 23870

Ленин-паша
Народная поэма
Гиз Арм. ССР, Ереван, 1937 г.